

EEN BOERENZAKDOEK = BABY'S EERSTE SPEELGOED! - de visie van Emmi Pikler

Een baby is van nature nieuwsgierig en heeft alles in zich om de wereld te veroveren. De baby ervaart van binnenuit, vanuit zijn lichamelijke, de behoefte om te bewegen en is tegelijkertijd alert en gespist op zintuiglijk ervaringen. Een baby die wakker is en geen honger of pijn voelt, is regelmatig een en al oog en oor, leert dankzij zijn beweeglijkheid zijn eigen handjes en later voetjes kennen en leert deze ook te gebruiken.

Vanuit deze eigen behoefte wordt de baby na drie tot vier maanden, regelmatig uit zijn bedje gehaald als hij wakker en alert is en in een speelruimte gelegd met een harde ondergrond om zo zijn eigen bewegingen van binnenuit te kunnen “waarnemen”. De baby heeft geen mobiles om naar te kijken en ook geen kleurrijke, prikkelrijke wanden of ramen. Hij heeft een vriendelijke, rustige omgeving met rondom hem heen materiaal dat hij kan pakken. Om te beginnen een grote boerenzakdoek, later kleinere of grotere dingen die makkelijk grijpbaar en het onderzoeken waard zijn. Hij kan op die manier, hoe klein hij ook is, zijn omgeving voelen, betasten, interpreteren en zo leren begrijpen. Spel en bewegen hebben alles met elkaar te maken bij een baby. De baby beweegt graag en veel, al gauw gebruikt hij zijn vermogen om van houding en plaats te kunnen veranderen en ook om wat hij op zijn weg tegenkomt, aan een grondig onderzoek te onderwerpen.

Het begint allemaal met het ontdekken van de handjes, wanneer de baby ongeveer 2-3 maanden is. Voor deze tijd grijpt een baby ook wel, maar dit grijpen lijkt nog meer het oefenen van de reflexen waarmee hij werd geboren en gebeurt meestal wanneer hij onverwachts in een andere houding wordt gebracht. Na ongeveer 2 maanden spelen de handjes van een baby met elkaar en is de meest verbaasde toeschouwer de baby zelf. Hij ervaart van binnenuit dat hij betrokken is geraakt bij iets, dat hij nog niet kan benoemen, iets wat hij ziet en voelt. Naast deze experimenten heeft de baby nog niet veel speelgoed nodig, en ook nog geen echte speelruimte. Een boerenzakdoek is voldoende, waar zijn handjes in kunnen “verdwalen” en waarover hij zich eindeloos kan verwonderen. Pas na 3-4 maanden, wanneer hij op een harde ondergrond zijn hele lichaam gaat ervaren, is het zinvol om de baby buiten zijn bedje een speelplek te geven. Een speelplek met verschillende speeltjes rondom zijn hoofd, waarnaar hij kan grijpen, die hij kan pakken die hem dank zij zijn nieuwsgierigheid en de harde ondergrond waarop hij ligt, uitnodigen tot rollen op de zij.

De boerenzakdoek is met 3-6 maanden favoriet speelgoed voor de baby. Hij kijkt er lang naar, raakt het aan en grijpt er naar. Als hij het vast heeft en betast, valt het niet meteen uit zijn hand en hoeft hij het niet steeds opnieuw te pakken. Daarom kan hij er zich langer mee bezig houden dan met ander speelgoed. Als hij het doekje boven zijn hoofd houdt en het bekijkt, laat hij het af en toe ook vallen. Omdat het bijna niets weegt doet hem dat geen pijn. En hoewel het in het begin minuten kan duren voor hij zich ervan bevrijdt, trekt hij het weldra met gemak van zijn gezicht.

Over de boerenzakdoek schreef Emmi Pikler:

“Het kan zijn dat hij er weken lang geen interesse voor toont; maar gewoonlijk ziet hij het snel, pakt het, verfrommelt het, draait het om en om en neemt het in zijn mond. Vaak trekt hij het over zijn ogen, en dan schrikt hij omdat hij zich plotseling in het donker bevindt. Maar dan, de eerste keer puur toevallig doordat hij zijn armen beweegt, trekt hij het doekje weer weg. Helemaal blij, begint hij te lachen. Hij blijft het herhalen, speelt ermee, experimenteert. Dit spel inspireerde volwassenen om kinderen “kiekeboe” te leren. Maar wat heeft een kind er oneindig veel meer plezier in als hij het zelf ontdekt!”